

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2017-2021**

Myślibórz, 2017 rok

Spis treści:

1. Wprowadzenie.
2. Idea i założenia programu.
3. Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.
4. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.
5. Infrastruktura pomocowa w Powiecie Myśliborskim.
6. Cele i założenia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych.
7. Podsumowanie.

Wprowadzenie

Podstawę do opracowania i wdrażania do realizacji Powiatowego Programu Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2017- 2021 stanowi art. 35a ust 1 pkt.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2016, poz.2046).

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2017-2021 jest dokumentem realizującym działania Powiatu Myśliborskiego w zakresie polityki społecznej adresowanym do osób niepełnosprawnych.

Celem strategicznym programu jest tworzenie osobom niepełnosprawnym optymalnych warunków do funkcjonowania w społeczności lokalnej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu.

Program jest zgodny z zapisami najistotniejszych dokumentów obejmujących działania na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym:

- Strategią Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie Polityki Społecznej,
- Wojewódzkim Programem Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych,
- Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Myśliborskim na lata 2014-2019.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest dokumentem określającym i koordynującym działania w zakresie polityki społecznej Powiatu Myśliborskiego ukierunkowanym na problemy osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Idea i założenia programu

Podstawowym założeniem programu jest dążenie do stworzenia kompleksowego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych i wdrożenie rozwiązań, które umożliwią im samodzielne oraz niezależne życie. We współczesnym świecie niepełnosprawność człowieka stanowi szczególnie ważny i doniosły problem w społeczności. Dotyka ona ludzi niezależnie od wieku, statusu społecznego czy materialnego, warunków klimatycznych i ekonomicznych. Zgodnie z definicją stosowaną przez Światową Organizację Zdrowia do osób niepełnosprawnych zalicza się osoby z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczyć ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami. W Polsce stosowana definicja osoby niepełnosprawnej określana jest jako stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudniający, ograniczający bądź uniemożliwiający wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ograniczający zdolność do wykonywania pracy zarobkowej i wynika z zapisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. (Dz.U. 2016, poz. 2046) o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Określenie niepełnosprawności stosowane w statystyce GUS ujmuje jako osoby niepełnosprawne także takie, które prawnie nie posiadają orzeczenia o niepełnosprawności lecz deklarują ograniczenia w wykonywaniu wybranych czynności, tzw. niepełnosprawność biologiczną.

Kreowanie lokalnej polityki na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie zapobiegania niepełnosprawności, łagodzenia jej skutków, rehabilitacji, a także realizacja zadań zmierzających do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym stanowi ważne zadanie władz samorządowych, a także odpowiedzialność ogółu społeczeństwa, jednostek i organizacji, które od lat są partnerami w tworzeniu spójnej i efektywnej polityki na rzecz osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych dla osób w wieku powyżej 16. roku życia ustalono trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki.

Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację.

Problemy osób niepełnosprawnych od lat są jedną z ważnych kwestii społecznych. Biorąc pod uwagę zakres zjawiska, niezaprzeczalnym staje się konieczność podejmowania przez państwo, a także instytucje samorządowe i organizacje pozarządowe różnorodnych działań i wysiłków zamierzających do rehabilitacji tych osób oraz eliminowania barier

ograniczających bądź utrudniających ich funkcjonowanie w społeczeństwie, także w Powiecie Myśliborskim. Wszelkie przedsięwzięcia służące rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz przestrzeganiu praw osób niepełnosprawnych są nieodzownym czynnikiem w poprawie warunków ich życia. Oddziaływanie powinno być kierowane zarówno do osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin i mieć na względzie w szczególności zapobieganie izolacji i marginalizacji poprzez tworzenie odpowiednich warunków do integracji osób niepełnosprawnych z najbliższym otoczeniem społecznym oraz przygotowanie osób niepełnosprawnych do samodzielnego życia, w szczególności w lokalnej społeczności.

Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych

Art. 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych podaje, że rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najlepszego ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Rehabilitacja ma na celu więc permanentne pomniejszanie skutków, wynikających z niepełnosprawności, a także przygotowanie osoby niepełnosprawnej do życia w społeczeństwie. Dzięki właściwej rehabilitacji osoby niepełnosprawne powinny umieć realizować się w pracy zawodowej i w życiu osobistym, a poprzez samorealizację osiągać pożądany status społeczny. Integracji służą więc działania podejmowane w ramach rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Realizowana jest przede wszystkim przez:

- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych;
- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji;
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej bezrobotnej, zarejestrowanej w powiatowym urzędzie pracy nie pozostającej w zatrudnieniu, ale poszukującej pracy, uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Ograniczony popyt i ostra konkurencja na rynku pracy stawia osoby niepełnosprawne w niezwykle trudnej sytuacji. Znaczna część spośród nich rezygnuje z prób poszukiwania zatrudnienia w ogóle mimo, że w sprzyjających okolicznościach mogłyby pracować. Powiatowy urząd pracy ma za zadanie także określenie potrzeb i możliwości w zakresie zatrudnienia, szkolenia i przekwalifikowania zawodowego oraz konfrontację z zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy i realnymi możliwościami uczestnictwa osób niepełnosprawnych w określonych typach szkoleń.

Zadania, które wpisują się w realizację rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, to:

- dofinansowywanie turnusów rehabilitacyjnych, które są zorganizowaną formą aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa sprawności psychofizycznej oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu;
- dofinansowywanie likwidacji barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji, które są jednymi z istotniejszych ograniczeń w życiu osób niepełnosprawnych, utrudniających, a często wręcz uniemożliwiających im kontaktowanie się z otoczeniem. Często eliminują możliwość podjęcia zatrudnienia, a niekiedy nawet samodzielnego wyjścia z domu. Usunięcie ich pozwala na podjęcie funkcji społecznych i zapewnia możliwość wykorzystania czasu wolnego według własnego uznania;
- dofinansowywanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych dla organizacji pozarządowych, prowadzących działalność na rzecz osób niepełnosprawnych,

a jednocześnie posiadających odpowiednie warunki lokalowe i techniczne;

- dofinansowywanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, tj. w sprzęt rehabilitacyjny, w przedmioty ortopedyczne, w środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej;
- dofinansowywanie działalności warsztatów terapii zajęciowej, które mają na celu pozyskiwanie lub przywracanie umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, a także psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy;
- finansowanie kosztów szkoleń, stażu, prac interwencyjnych, przygotowania zawodowego dla osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy jako poszukujące pracy;
- dofinansowanie kosztów badań lekarskich lub psychologicznych;
- finansowanie studiów podyplomowych;
- przekazanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej;
- dofinansowywanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności gospodarczej lub rolniczej własnej lub dzierżawionej, prowadzonej przez osobę niepełnosprawną;
- zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych, bezrobotnych lub poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu, skierowanych do pracy przez powiatowy urząd pracy, a także osób pozostających w zatrudnieniu, jeżeli niepełnosprawność powstała w czasie pracy u danego pracodawcy, do wysokości 20- krotnego przeciętnego wynagrodzenia za każde przystosowane stanowisko pracy;
- częściowa refundacja kosztów pracodawcy, który zatrudnia pracownika niepełnosprawnego, miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników, pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy w zakresie czynności ułatwiających komunikowanie się z otoczeniem, a także czynności niemożliwych lub trudnych do samodzielnego wykonania przez pracownika niepełnosprawnego na stanowisku pracy;
- dokonywanie zwrotów pracodawcom kosztów poniesionych na wyposażenie stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej, bezrobotnej lub poszukującej pracy i nie pozostającej w zatrudnieniu, do wysokości 15- krotnego przeciętnego wynagrodzenia;
- zwrot kosztów szkolenia organizowanego przez pracodawcę dla zatrudnionych osób niepełnosprawnych, do wysokości 80% tych kosztów, ale nie więcej niż do wysokości dwukrotnego przeciętnego wynagrodzenia dla jednej osoby;
- pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie;
- współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów;
- doradztwo organizacyjno- prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne;
- współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych;
- uczestnictwo w programach dofinansowanych ze środków PFRON jak również ze środków Unii Europejskiej w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudnienia oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Infrastruktura pomocowa w Powiecie Myśliborskim

Powiat Myśliborski tworzy 5 gmin:

- 3 gminy miejsko-wiejskie: Barlinek, Dębno i Myślibórz,
- 2 gminy wiejskie: Boleszkowice i Nowogródek Pomorski.

Ważnym elementem w systemie wsparcia osób niepełnosprawnych jest infrastruktura instytucjonalna, wspomagająca zabezpieczenie potrzeb osób niepełnosprawnych, wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu, w celu eliminowania osamotnienia, nieporadności życiowej i izolacji społecznej w sferze życia codziennego, nauki i pracy.

Na terenie Powiatu Myśliborskiego funkcjonują następujące instytucje wspomagające osoby niepełnosprawne:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu

Realizuje m. in. zadania z zakresu pomocy społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. W swoich działaniach w sferze wspomagania osób niepełnosprawnych skupia się na poprawie funkcjonowania osób niepełnosprawnych, zapobieganiu i przeciwdziałaniu ich wykluczeniu społecznemu oraz współpracuje w tym zakresie z innymi instytucjami.

W ramach zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w Powiecie Myśliborskim w latach 2012-2016 wydatkowano środki PFRON w wysokości:

Tabela Nr 1. Wydatkowanie środków PFRON w latach 2012-2016

Nazwa zadania	2012		2013		2014		2015		2016	
	Liczba osób	Kwota (w zł)	Liczba osób	Kwota (w zł)	Liczba osób	Kwota (w zł)	Liczba osób	Kwota (w zł)	Liczba osób	Kwota (w zł)
Uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	336	279.784	206	139.021	228	175.105	214	173.782	216	178.609
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	430	251.243	210	129.052	235	188.695	264	192.033	169	199.985
Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	73	218.964	40	120.619	48	154.907	32	171.933	21	127.839
Sport, kultura, rekreacja i turystyka	1083	29.298	1072	22.272	1321	19.860	1183	21.076	1110	23.265

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przystąpiło także do realizacji Pilotażowego Programu „Aktywny Samorząd”, na podstawie zawartej umowy przez Starostę Powiatu Myśliborskiego z PFRON. Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów pomocy w życiu społecznym, zawodowym i ułatwienie osobom niepełnosprawnym dostępu do edukacji. Realizacja Programu w latach 2012-2016 obejmowała następujące obszary wsparcia:

- pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
- pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B,
- pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego wraz z oprogramowaniem,
- szkolenia komputerowe,

- pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- pomoc w zakupie protezy, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
- zwrot kosztów opieki nad osobą zależną,
- pomoc w zdobyciu wykształcenia na poziomie wyższym.

Wytyczanie obszarów wsparcia w danym roku następuje Uchwałą Zarządu Głównego PFRON, ogłaszaną do publicznej wiadomości każdego roku. Realizacja wniosków w ramach Programu, składanych w PCPR w latach 2012-2014:

Tabela Nr 2. Wydatkowanie środków PFRON w latach 2012-2016 z programu „Aktywny Samorząd”

Rok realizacji	Złożone wnioski	Zrealizowane wnioski	Kwota ogółem
2012	17	9	49.261,00 zł
2013	66	48	152.922,25 zł
2014	52	43	162.161,90 zł
2015	28	27	69.446,00 zł
2016	34	23	75.699,19 zł

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Brak realizacji wszystkich wniosków składanych w ramach Programu „Aktywny Samorząd” nie wynika z braku środków finansowych na poszczególne zadania, ale brak spełniania obowiązujących programem kryteriów przez wnioskodawców.

Powiatowy Urząd Pracy w Myśliborzu

Powiatowy Urząd Pracy w Myśliborzu dysponuje środkami Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych oraz programów aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych z Powiatu Myśliborskiego. Wsparciem zostają objęte osoby niepełnosprawne, zarejestrowane w PUP w Myśliborzu jako poszukujące pracy, zamieszkałe na terenie Powiatu Myśliborskiego. Celem programów jest zwiększenie szans na rynku pracy osób niepełnosprawnych poprzez umożliwienie zdobycia, bądź uzupełnienia doświadczenia zawodowego.

Udzielana pomoc osobom niepełnosprawnym w ramach działalności PUP w Myśliborzu w latach 2012-2016, z udziałem środków PFRON i Funduszu Pracy:

Tabela Nr 3. Rodzaj udzielonej pomocy przez PUP osobom niepełnosprawnym w latach 2012-2016

Rodzaje udzielonej pomocy	2012 r.		2013 r.		2014 r.		2015 r.		2016 r.	
	ze środków PFRON (PCPR)	ze środków Funduszu Pracy	ze środków PFRON (PCPR)	ze środków Funduszu Pracy	ze środków PFRON (PCPR)	ze środków Funduszu Pracy	ze środków PFRON (PCPR)	ze środków Funduszu Pracy	ze środków PFRON (PCPR)	ze środków Funduszu Pracy
Liczba udzielonych pożyczek na rozpoczęcie działalności	1	2	--	--	--	3	--	1	--	--

gospodarczej										
Liczba udzielonych staży	17	23	21	49	17	81	16	47	2	40
Liczba udzielanych świadczeń aktywizacyjnych po przerwie związanej z wychowaniem dziecka	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Liczba sfinansowanych kosztów egzaminów	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Liczba dokonanych zwrotów pracodawcom na pokrycie kosztów na przystosowanie stanowiska pracy	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Źródło: Na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Myśliborzu.

Zawarte powyżej dane wskazują, iż większość środków przekazywanych do PUP przyznanych Uchwałą Rady Powiatu ze środków PFRON przeznaczana jest na zdobywanie przez osoby niepełnosprawne doświadczenia zawodowego- realizację staży.

Ogółem w latach 2012-2016, na mocy powyższego, przekazywano środki na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej przez PUP w Myśliborzu zgodnie z tabelą nr 4.

Tabela Nr 4. Dane z wykorzystania środków PFRON, przekazanych Uchwałą Rady Powiatu w latach 2012-2016

Środki przyznane Uchwałą Rady Powiatu w latach 2012-2016, na rehabilitację zawodową					
Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Przyznane środki w ramach uchwał Rady Powiatu	153.000zł w tym: 134.000zł art.11 19.000zł art.12a	151.000zł art.11	127.000zł art.11	140.000zł art.11	67.466.01zł art.11
Środki wykorzystane w latach 2012-2016, na rehabilitację zawodową z podziałem na zadania					
Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy art.11 ustawy Jednorazowa	133.678,15	149.831,70	126.630,47	140.000,00	67.466,01

pomoc na podjęcie działalności gospodarczej art.12a ustawy	19.000,00	-	-	-	-
Stopień wykorzystania	99,79%	99,89%	99,71%	100%	100%

Źródło: Źródło: Na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Myśliborzu.

Różnice w przekazanych do PUP w Myśliborzu wysokości kwot wynikają z konieczności ich ograniczania z uwagi na zaistniałą potrzebę zabezpieczenia środków na realizację zadań realizowanych przez PCPR. Rehabilitacja zawodowa w PUP w Myśliborzu realizowana jest także ze środków Funduszu Pracy, którymi dysponuje PUP.

Ilość zarejestrowanych bezrobotnych osób niepełnosprawnych w PUP w Myśliborzu, zgodnie z podziałem na płeć w miesiącu grudniu 2016r.:

Tabela Nr 5. Podział zarejestrowanych w PUP osób niepełnosprawnych ze względu na płeć

Wyszczególnienie	Razem	Kobiety	Mężczyźni
Bezrobotni	184	79	105
Poszukujący pracy	27	11	16
Ogółem	211	90	121

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Myśliborzu

Ogółem w PUP w Myśliborzu w roku 2016 na 184 zarejestrowanych bezrobotnych niepełnosprawnych 27 osób zakwalifikowano jako poszukujących pracy, w tym 79 kobiet i 105 mężczyzn. Z ogólnej liczby 211 osób niepełnosprawnych 11 kobiet i 16 mężczyzn zarejestrowano jako osoby poszukujące pracy. Dane te nie stanowią pełnej statystyki dotyczącej liczby osób niepełnosprawnych w Powiecie Myśliborskim.

Tabela Nr 6. Podział bezrobotnych osób niepełnosprawnych ze względu na poziom wykształcenia

	Wyższe	Policealne i średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne, podstawowe i poniżej
Bezrobotni	9	24	10	67	74
Poszukujący pracy	1	8	2	7	9
Ogółem	10	32	12	74	83
%	4,74%	15,17%	5,69%	35,07%	39,34%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Myśliborzu.

Wśród zarejestrowanych osób w PUP w Myśliborzu przeważają osoby z wykształceniem gimnazjalnym i podstawowym. Zasadnym staje się wzmocnienie działań umożliwiających niepełnosprawnym szerszego dostępu do edukacji na poziomie średnim i wyższym. Przystąpienie do realizacji Programu „Aktywny Samorząd” umożliwia osobom niepełnosprawnym edukację na poziomie wyższym.

Tabela Nr 7. Podział bezrobotnych osób niepełnosprawnych według stopnia niepełnosprawności

Stopień	Ogółem	Znaczny	Umiarkowany	Lekki	II grupa	III grupa
Bezrobotni	184	2	40	142	-	-
Poszukujący pracy	27	6	13	4	3	1
Ogółem	211	8	53	146	3	1
%	100%	3,79%	25,12%	69,19%	1,42%	0,48%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Myśliborzu.

Osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności w Powiecie Myśliborskim stanowią 69,19% (146 osób) spośród zarejestrowanych niepełnosprawnych, osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności 25,12 % (53 osoby), a ze znacznym stopniem niepełnosprawności 3,79 % (8 osób).

Ośrodki Pomocy Społecznej

Na poziomie gmin działania z zakresu pomocy osobom niepełnosprawnym prowadzone są przez ośrodki pomocy społecznej, zobowiązane zgodnie z ustawą o pomocy społecznej do udzielania pomocy niepełnosprawnym i ich rodzinom.

Do zadań ośrodków pomocy społecznej należy w szczególności :

- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- niesienie pomocy społecznej mającej na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby, możliwości i uprawnienia,
- zapobieganie sytuacji wyżej wymienionym poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz integracji ze środowiskiem.

W kontekście niniejszego Programu istotnym jest, iż ośrodki pomocy społecznej prowadzą sprawy dotyczące ochrony zdrowia, działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz problematyki zatrudnienia i aktywności zawodowej osób pozostających bez pracy na terenie danej gminy.

W Powiecie Myśliborskim funkcjonują: Ośrodek Pomocy Społecznej w Barlinku, Ośrodek Pomocy Społecznej w Myśliborzu, Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębnie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Boleszkowicach oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim.

Dom Pomocy Społecznej w Myśliborzu

Dom Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekłe Somatycznie Chorych w Myśliborzu to placówka świadcząca usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności. Dom Pomocy Społecznej w Myśliborzu jest przeznaczony dla osób przewlekłe somatycznie chorych.

Środowiskowe Domy Samopomocy

Środowiskowe domy samopomocy przeznaczone są dla dorosłych osób przewlekłe psychicznie chorych oraz dla osób niepełnosprawnych intelektualnie. Jako ośrodki wsparcia organizują całokształt spraw zmierzających do podtrzymywania i rozwijania u beneficjentów umiejętności niezbędnych w samodzielnym i aktywnym życiu adekwatnie do ich możliwości. W Powiecie Myśliborskim funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Osinie oraz Środowiskowy Dom Samopomocy w Myśliborzu.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Dębnie

Na terenie Powiatu Myśliborskiego funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej w Dębnie, dla którego organem założycielskim jest Gmina Dębno. Placówka prowadzi działalność rehabilitacyjną w systemie opieki dziennej dla 30 osób z terenu Miasta i Gminy Dębno, które ukończyły 16 rok życia i zostały zakwalifikowane do rehabilitacji w formie terapii zajęciowej

przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, w stosunku do których orzeczono całkowitą niezdolność do pracy. Działalność placówki oparta jest głównie na oddziaływaniach terapeutycznych za pomocą zorganizowanych zajęć i pracy, dostosowanej do możliwości i zainteresowań każdego z uczestników. Uczestnicy biorą udział w zajęciach w pracowniach: stolarskiej, dziewiarsko-krawieckiej, komputerowej, wikliniarskiej, kulinarnej i plastycznej. Dobór pracowni uzależniony jest od stopnia niepełnosprawności i zainteresowań uczestników. Warsztat Terapii Zajęciowej prowadzi również zajęcia dodatkowe z zakresu kultury, sportu i wypoczynku oraz realizacji indywidualnych zainteresowań i zamiłowań uczestników.

Tabela Nr 8. Środki finansowe Warsztatu Terapii Zajęciowej w Dębnie w latach 2012-2016

Źródło udzielonej dotacji w latach	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015	2016
Wysokość przekazanych środków z PFRON	516.880,00 zł	443.880,00 zł	443.880,00 zł	461.880,00 zł	479.880,00 zł
Wysokość uzyskanych środków z Gminy Dębno	80.112,00 zł	101.200,00 zł	120.318,00 zł	134.790,00 zł	165.439,00 zł
Wysokość przekazanych środków ze Starostwa Powiatowego	12.330,00 zł	12.330,00 zł	12.330,00 zł	12.330,00 zł	12.330,00 zł
Wysokość uzyskanych środków z innych źródeł	-	-	-	-	-
Środki uzyskane ogółem w latach 2012-2016	609.322,00 zł	557.410,00 zł	576.528,00 zł	609.000,00 zł	657.649,00 zł

Źródło: Opracowanie na podstawie danych -Warsztaty Terapii Zajęciowej w Dębnie.

Działalność WTZ w Dębnie finansowana jest ze środków PFRON, samorządu powiatowego oraz Gminy Dębno.

Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy TPD w Myśliborzu

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Myśliborzu jest placówką przeznaczoną dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym. W ośrodku mogą przebywać dzieci od 7 do 23 roku życia. Do ośrodka przyjmowane są dzieci i młodzież na podstawie skierowania wydanego przez organ prowadzący wynikającego z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydanego przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Ośrodek prowadzi m. in. zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Myśliborzu.

Zespół realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej polegające na ustaleniu niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności. Orzekanie o niepełnosprawności lub

stopniu niepełnosprawności wykonywane jest do celów:

- odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby,
- szkolenia, w tym specjalistycznego,
- zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej,
- uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,
- konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
- spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym,
- prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.

Ponadto Zespół zajmuje się:

- wydawaniem legitymacji dokumentujących niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności,
- wydawaniem kart parkingowych,
- wspieraniem osób niepełnosprawnych w zakresie udzielania informacji o przysługujących ulgach i uprawnieniach.

Zespół współdziała z organami administracji rządowej i organami jednostek samorządu terytorialnego w sprawach:

- pomocy społecznej, rehabilitacji i zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zgodnie ze wskazaniami zawartymi w orzeczeniu o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności,
- toczących się postępowań przed organami rentowymi i instytucjami realizującymi ubezpieczenia społeczne.

Poradnie psychologiczno- pedagogiczne na terenie Powiatu Myśliborskiego

Poradnie funkcjonują jako placówki oświatowe działające na rzecz dzieci i rodziców, dla których organem prowadzącym jest Rada Powiatu Myśliborskiego. Organem sprawującym nadzór pedagogiczny jest Zachodniopomorskie Kuratorium Oświaty w Szczecinie. W poradniach wydaje się orzeczenia dotyczące: kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego oraz opiniowania potrzeby wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Prowadzona jest m. in. opieka logopedyczna i terapia dzieci niepełnosprawnych. Na terenie Powiatu Myśliborskiego działają trzy poradnie: w Dębnie, w Myśliborzu oraz w Barlinku.

Organizacje pozarządowe działające na rzecz Osób Niepełnosprawnych

Organizacje pozarządowe są znaczącą częścią każdego efektywnie i demokratycznie funkcjonującego państwa i społeczeństwa. Dostarczają usług obywatelom, nierzadko wypełniając lukę, której nie zapewnia sektor publiczny i rynkowy. Realizują zadania, które mimo istniejącego zapotrzebowania ani podmioty publiczne ani prywatne, zorientowane na zysk, nie podejmują. Zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej, leczniczej i społecznej mogą być realizowane na zlecenie Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i jednostek samorządowych, których zadaniem statutowym jest

rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.

Zadania wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych realizują właściwe organy administracji rządowej i organy jednostek samorządu terytorialnego przy współpracy z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych. W Powiecie Myśliborskim są to m. in. :

- Stowarzyszenie Rodziców, Opiekunów i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Pomocna Dłoń” w Myśliborzu- głównym celem działalności jest wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych, pomoc osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej oraz wspieranie ich rodzin. Stowarzyszenie we współpracy ze środowiskowym domem samopomocy wielokrotnie podejmowało się realizacji różnorodnych przedsięwzięć, które aktywizowały społeczność lokalną, wspierały osoby niepełnosprawne i ich rodziny, integrowały różne środowiska oraz promowały zdrowie psychiczne;
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Bratek” w Barlinku- utworzone jest, aby świadczyć pomoc diagnostyczno-terapeutyczną dzieciom i młodzieży z wieloraką i głęboką niepełnosprawnością i ich rodzinom w Niepublicznym Dziennym Ośrodku Rewalidacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym, który realizuje działania profilaktyczne i psychoterapeutyczne, w Niepublicznym Przedszkolu „Bratek”- przeznaczonym dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, niepełnosprawnościami sprzężonymi, autyzmem i zaburzeniami pokrewnymi;
- Stowarzyszenie „Aperto Porto” w Osinie podejmuje działania na rzecz mieszkańców Środowiskowego Domu Samopomocy w Osinie oraz osób z podobnymi problemami z Gminy Osina, wspierania działań rehabilitacyjnych, kulturowych i rekreacyjnych;
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „ Bądźmy Razem” w Dębnie- udziela m. in. pomocy dzieciom niepełnosprawnym;
- Stowarzyszenie UNUM w Dębnie- ma w zadaniach pomoc w rozwiązywaniu problemów osób z szeroko pojętą niepełnosprawnością lub nieporadnością życiową;
- Stowarzyszenie „Mój Dom” w Barlinku- działa na rzecz dzieci z rodzin zastępczych oraz dzieci z upośledzeniem umysłowym i ruchowym, w szczególności pomoc w usamodzielnianiu;
- Stowarzyszenie „BYĆ NIE MIEĆ”- podejmuje m. in. działania na rzecz osób niepełnosprawnych;
- Polski Związek Niewidomych – Okręg Zachodniopomorski- zrzesza osoby niepełnosprawne wzrokowo w stopniu znacznym i umiarkowanym w celu ich społecznej integracji, rehabilitacji, ochrony interesów społecznych, zawodowych i ekonomicznych oraz przeciwdziałania ich dyskryminacji: Koło w Dębnie, w Barlinku, w Myśliborzu;
- Polski Komitet Pomocy Społecznej PKPS: Oddziały Terenowe w Barlinku i w Myśliborzu;
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Barlinku;
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Myśliborzu;
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków: Koło w Dębnie i w Myśliborzu;
- Uniwersytet Trzeciego Wieku w Myśliborzu;
- Uniwersytet Trzeciego Wieku w Barlinku;
- Stowarzyszenie Opiekuńcze Dom Dziennego Pobytu w Barlinku- prowadzenie działalności rehabilitacyjnej i wypoczynkowej dla ludzi starszych i niepełnosprawnych.

Cele i założenia powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych

Zgodnie z ustawą o samorządzie powiatowym zadaniem powiatu jest wykonywanie zadań publicznych w zakresie pomocy społecznej (wśród nich zadań o charakterze ponad gminnym) na rzecz osób niepełnosprawnych. Samorzady wszystkich szczebli powinny się wzajemnie wspierać i uzupełniać celem ciągłego podnoszenia jakości i skuteczności pomocy świadczonej osobom niepełnosprawnym. Zadaniem powiatu jest wyznaczenie zintegrowanych i skutecznych kierunków i celów działania na rzecz poprawy funkcjonowania osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym przeciw ich wykluczeniu.

Celem strategicznym programu jest tworzenie osobom niepełnosprawnym optymalnych warunków do funkcjonowania w społeczności lokalnej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu.

Cele szczegółowe:

I. Podnoszenie poziomu świadomości społecznej na temat przestrzegania praw osób niepełnosprawnych i profilaktyka zdrowego stylu życia.

1. Edukacja w zakresie praw i profilaktyki zdrowego stylu życia osób niepełnosprawnych wśród społeczeństwa, w tym także uczniów w szkołach i ich rodziców.

Wskaźniki: liczba przeprowadzonych działań/ lekcji w szkołach, kampanii społecznych, pogadarek, itp.

Realizatorzy: Wydział Edukacji, Wydział Organizacji Spraw Społecznych, szkoły i placówki oświatowe, poradnie psychologiczno- pedagogiczne.

2. Promowanie postawy akceptacji i zdrowego stylu życia w zakresie zapobiegania niepełnosprawności, w tym w zakresie stosowania i przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Wskaźniki: liczba przeprowadzonych działań/ lekcji w szkołach, kampanii społecznych, pogadarek, itp.

Realizatorzy: Wydział Edukacji, Wydział Organizacji Spraw Społecznych, szkoły i placówki oświatowe, poradnie psychologiczno- pedagogiczne.

3. Rekomendowanie postawy włączenia społecznego, w tym dla urzędników administracji samorządowej w zakresie zjawiska niepełnosprawności i praw osób niepełnosprawnych, w tym dotyczącej także *savoir- vivre* u w kontaktach z osobami niepełnosprawnymi.

Wskaźniki: liczba przeprowadzonych działań, np. kampanii społecznych, pogadarek, warsztatów itp.

Realizatorzy: wydziały Starostwa Powiatowego w Myśliborzu, jednostki organizacyjne Powiatu Myśliborskiego.

II. Wspieranie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnością.

1. Propagowanie zasad korzystania ze środków PFRON w zakresie rehabilitacji zawodowej i aktywności osób niepełnosprawnych.

Wskaźniki: liczba stron internetowych, na których zamieszczono informację.

Realizatorzy: PCPR w Myśliborzu, PUP w Myśliborzu.

2. Adaptacja usług i instrumentów rynku pracy w rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Wskaźniki: liczba osób korzystających z poszczególnych usług, liczba osób korzystających z poszczególnych instrumentów rynku pracy.

Realizatorzy: PUP w Myśliborzu.

3. Wspomaganie utrzymania aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez możliwie szerokie propagowanie idei ich wparcia przez PFRON.

Wskaźniki: liczba osób korzystających z proponowanych form usług, liczba stron

internetowych z zamieszczonymi informacjami.
Realizatorzy: PUP w Myśliborzu.

III. Wspieranie osób niepełnosprawnych w poprawie jakości życia społecznego.

1. Popieranie inicjowania działań na rzecz osób niepełnosprawnych przez przedstawicieli sektora publicznego.

Wskaźniki: liczba podjętych inicjatyw na rzecz osób niepełnosprawnych przez jednostki sektora publicznego w Powiecie Myśliborskim.

Realizatorzy: jednostki sektora publicznego w Powiecie Myśliborskim (np. domy kultury, OSiR, biblioteki itp.).

2. Wspieranie aktywności organizacji pozarządowych w podejmowaniu działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Wskaźniki: liczba ofert, konkursów, inicjatyw.

Realizatorzy: liczba beneficjentów zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe.

3. Współpraca z innymi podmiotami na rzecz poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia.

Wskaźniki: liczba podjętych działań.

Realizatorzy: organizacje pozarządowe.

IV. Dążenie do eliminacji barier funkcjonalnych w różnych sferach życia osób niepełnosprawnych w Powiecie Myśliborskim.

1. Propagowanie informacji o możliwościach uzyskania dofinansowania ze środków PFRON w różnych sferach funkcjonowania osób niepełnosprawnych.

Wskaźniki: liczba stron internetowych, na których zamieszczono informację, liczba ulotek.

Realizatorzy: PCPR w Myśliborzu, PUP w Myśliborzu.

2. Likwidacja barier architektonicznych, komunikacyjnych i transportowych w miejscach, budynkach, instytucjach użyteczności publicznej – budowa podjazdów, poszerzenie drzwi, przystosowanie toalet, montaż poręczy, zakup pojazdów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych.

Wskaźniki: liczba zlikwidowanych barier, liczba konsultacji na temat, liczba inwestycji.

Realizatorzy: instytucje użyteczności publicznej w Powiecie Myśliborskim.

3. Pomoc w likwidacji barier w obiektach mieszkalnych osób niepełnosprawnych ruchowo.

Wskaźniki: liczba zrealizowanych likwidacji.

Realizatorzy: PCPR w Myśliborzu.

4. Inicjowanie i promowanie działań w zakresie obsługi programów celowych, realizowanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz informowanie osób niepełnosprawnych o ulgach i uprawnieniach oraz możliwościach korzystania.

Wskaźniki: liczba zrealizowanych działań, liczba stron internetowych z informacjami.

Realizatorzy: PCPR w Myśliborzu, PUP w Myśliborzu.

V. Zapewnienie warunków do realizacji edukacji osób niepełnosprawnych na wszystkich etapach kształcenia.

1. Upowszechnianie informacji na temat możliwości edukacji osób niepełnosprawnych w grupach

integracyjnych oraz innych możliwościach kształcenia osób niepełnosprawnych na wszystkich poziomach kształcenia.

Wskaźniki: liczba stron z informacjami.

Realizatorzy: Wydział Edukacji, szkoły i placówki oświatowe, poradnie psychologiczno-pedagogiczne.

2. Rozszerzenie oferty edukacyjnej dla osób niepełnosprawnych zgodnie z zapotrzebowaniem w Powiecie Myśliborskim.

Wskaźniki: podjęte działania.

Realizatorzy: Wydział Edukacji.

3. Dążenie do wszechstronnego dostosowania obiektów edukacji publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Wskaźniki: liczba dostosowanych obiektów.

Realizatorzy: obiekty edukacji publicznej.

VI. Udział Powiatu w programach na rzecz pozyskiwania funduszy zewnętrznych na wsparcie osób niepełnosprawnych.

1. Pozyskiwanie i udział w programach Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Wskaźniki: liczba realizowanych programów.

Realizatorzy: PCPR w Myśliborzu, PUP w Myśliborzu.

2. Udział w projektach zewnętrznych dotyczących wspierania osób niepełnosprawnych.

Wskaźniki: liczba realizowanych projektów.

Realizatorzy: beneficjenci projektów.

Podsumowanie

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2017- 2021 jest wyznacznikiem kierunków działań dla wszystkich lokalnych samorządów, instytucji, placówek i organizacji pozarządowych, działających w Powiecie Myśliborskim na rzecz osób niepełnosprawnych, a także beneficjentów partnerstwa publiczno- prywatnego, którzy swoją działalnością chcieliby wesprzeć działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

Program ten stanowi podstawę do podejmowania inicjatyw na rzecz osób z różnymi niepełnosprawnościami, korzystania z różnych źródeł dofinansowania i tworzenia szczegółowych programów w zakresie działalności wspierającej osoby niepełnosprawne.

Cel strategiczny programu zakłada tworzenie osobom niepełnosprawnym optymalnych warunków do funkcjonowania w społeczności lokalnej oraz przeciwdziałanie ich wykluczeniu, m. in. poprzez konieczność współpracy i współdziałania na poziomie gminno-powiatowym w łączeniu sił i środków, w dążeniu do skoordynowanych działań na rzecz osób niepełnosprawnych poprzez określone cele szczegółowe wpisujące się w działania respektowania praw osób niepełnosprawnych, ich kompleksowej i skutecznej rehabilitacji społecznej i zawodowej, edukacji i wspierania we wszystkich dziedzinach życia w celu umożliwienia im jak najpełniejszego i najłatwiejszego funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym. Powyższe implikuje przeciwdziałanie ich wykluczeniu.

Ogólne przesłanie niniejszego programu stanowi dążenie do sytuacji, w której każdy niepełnosprawny mieszkaniec Powiatu Myśliborskiego będzie się czuł pełnoprawnym członkiem tego społeczeństwa lokalnego.

Wdrażanie do realizacji zawartych w Programie celów i kierunków działań oraz skoordynowanie działania wszystkich służb, instytucji i organizacji wpłynie na wyrównanie szans osób niepełnosprawnych w Powiecie, Myśliborskim, znacznie ograniczając zjawisko wykluczenia społecznego i przyczyni się do ich lepszego funkcjonowania.